

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nro. 10.

**A FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.**

*Költ Bétsben Pénteken Augufthusnak 2-ik napján,
1799-ik eſztendőben.*

B é t s.

Felséges Urunk a' mult Szeredai audentzia-
adás után, ki-ment Felséges Afzfzonyunknak tár-
saságában *Bétsből Badenbe*, a' fürdői-curával
való élésre.

Minthogy az Orosz Császár és Felséges Fa-
miliája, nem soká *Bétsbe* fognak jönni, márté-
tetnek némely előre való rendelések ezen Fel-
séges vendégeknek illendő méltosággal való fo-
gadtatásokra. A' Palatinus *Jósef* ö Fő Hertzeg-
sége' el-jegyzett jövendő béli élete-párját is, ma-
ga a' Császár ezen alkalmatossággal fogja el-
K

hozni. A' Bétsi Polgárok, a' kik itt a' nevezetes ceremoniakonn, a' magok tulajdon katonaforma-ruhájokban szoktak ki-rukkolni, és parádét tenni, már rendelést vettek, hogy, ha ki nek valami fogyatkozása volna, előre szerezzen illendő készületet.

Felséges Urunk a' *Schönbruni* vadaskertet, igen szép ritka vadak által gazdagította mostanában. A' legnevezetesebbek közöttök két *Elefántok*, melyeknek egyike 6, a' másika pedig 5 esztendő. Egy különös ház vagyon számokra rendeltetve azon kerületben, a' hol a' több vadak is tartatnak, és pedig éppen azon udvaron, a' melyen volt Hétből megmaradott *Belénd* (vad ökör) tartatik. A' háznak, melyben kementze is vagyon, két szakaszba lévén, egyikben az egyik, a' másikon a' másik Elefánt lakik. Közül, a' két szakasz között, üres hely vagyon, a' hova az emberek bémenvén, nézhetik őket. Olykor-olykor a' házból az udvarra is ki bocsátják: hanem a' vad-ökröt az alatt a' házba hajtják.

Itten a' fő hadi Cancellária, *Alessandria*' várának Capitulatio' szerént lett megvétetését, tegnapelőtt egy rövid, és az után egy hosszabb *Extrablatt* által is körülállásoson, közlött a' Publicummal. A' rövidebbnek ez volt a' foglalata: — „

„Lovallág Generálissa *Melas*, Jul. 22-dikénn indította-el a' fő hadi szállásról *Alessandriából* azt az előre való örvendetes tudósítást, hogy az ott lévő fellegr a' Cs. Kir. seregeknek általadattatott legyen. — „T. t: a' miéink, 20-dikra virradó éjjel a' második Parallelából három helyekenn ki-ontván, 30 lépésnyi földet nyertek a' vár mellett a' Fedett-út felé. Minthogy pedig már ekkor a' második Parallelában a' szükséges

Battériák is mind kézrek, és az ágyuk azokba bé-hordatva vóltanak, ehez-képpelt a' tüzelés minden felőlről hathatóson folytattatott. —

„Az ellenség ezen Fedett-utat önként oda hagyta, és a' bástyákba 's-egyéb erőllégekbe vóult-bé: melyhez-képpelt ennek reá rohanás által való el foglaltatódása, mint ez már meghatározatott vólt, nem lévén részünkről szükséges, a' miéink ebbe a' nélkül belé szállottak, és Gen. *Bellegarde* ugy tette a' rendeléseket, hogy más naponn egy izélső bástyára való reá-rohanás es-hellék. —

„A' munka ugy folytatott 21-dikben, hogy a' miéink 30 lépésnyire rukkóltak elő a' Parallelák mellé. A' tüzelés az alatt mind két Parallelák-ból hathatóson folytattatott: az ellenség is tüzeffen folytatta ki-felé az ágyuzást. — „Az ellenséges Generális *Gardanne*, a' veszedelemnek közelítését szemlélvén, és kétség kívül, hogy a' dolog, reá-rohanásra kerüljön, meg engedni nem akarván, 21-dikben dél-utáni 3 orakór, egy irást küldött-ki F. M. Lieutenánt Gróf *Bellegardén*öz, melynek foglalatja az vólt: — „Hogy az ő első felelete a' fel kérettetésre, olyan volt legyen, a' milyennek lenni kellett, és a' mint maga F. M. Lieutenant Gr. *Bellegarde* is, ilyen körüállások között felelt vólna. — Most pedig már, a'-midőn tulajdon lelki esmeretének szemrehányásától, és a' vádoltatódástól való félelem nélkül, az emberiségnek szavára halgathat, egy Capitulatióba való-botsátkozástól, ha egyéb aránt az, a' Frantziáktól, a' kik a' betsülteinek mindent fel tudnak aldozni, el fogadtatható fel-ítelek alatt készülnöd meg, nem lelzen idegen.“ —

„Mint hogy azonközben az ellenséges Kommandans Adjutánsa, a' ki ezt az irást hozta, a' Capitulálásra izükséges hatalommal fel-ruházatva nem vólt, oly valószíval botsátotta viz-

Iza ötöt Gen. *Bellegarde* a' várba, hogy magának onnét 2 orának le-folyta alatt, illendő utasítást és telyes hatalmat hozzon, meg mondván a' Komendánsnak egyszersmind azt is, hogy ha a' mondott időn-túl késedelmezni fog, minden okozandó kár-vallásért felelettel fog tartozni. — „Estvéli 8 orakór mind két részről meg-szünt a' tűz, és a' Capitulatzió meg kötöttet, a' mely szerént az őrző-sereg 22-dikben dél utáni 4 orakór ki-ment a' vár' alá, fegyvereit le-tette, és *Pavia* felé a' Cs. Királyi örökös tartományokba el-küldetett. —

„Gen. *Melas* meg-igérte, hogy valamint ezen kemény várban találtató minden munitztóknak, ágyúknak, és egyéb hadi eszközöknek Clajftrómát, úgy ezen vakmerő oltromban Izenvedett vesztésünket is, meg fogja irai. —

„Egy szerentsélen történet által esett, hogy Generalmájor 's-egyszersmind Generalquartélymester Marquis *Chateler*, midőn éppen egy kereszt-sántzból vízfőzta tért volna, egy ellenséges puska-golyobis által erőssen meg-sebesítetett.

* * *

A' hofszabbik *Extrablatt*, így adja környüállásosabban elő a' dolgot: — „

„Kurir-képpen ide *Béts*be küldetett Indzsiner-Kapilány Báró *Ertel*, az *Alessandriai* fellegvárban volt ellenséges őrző seregtől le-téttetett 6 zászlókat, a' Capitulatzióval együtt el-hozta. Ezen Capitulatzió így következik: — „

„Capitulatzió, az *Alessandriai* fellegvár iránt, Cs. Királyi F. M. Lieutenant Gr. *Bellegarde*, és az ellenséges Komendans Gen. *Gardanne* között: — (Elöll a' Frantzia Generális' kívánságai, és az

után a' Gróf *Bellegarde*' feleletei következnek.) — „

A' Frantzia Generalis' kívánfságai :

„1) Art. A' fellegvár béli őrző-sereg minden névű hadi-paradéval, harsogó muzlikával, megerefzteit zászlókkal, és égő kanotzokkal megyenki az *Asti* kapunn a' várból, és 2 négy-fontos ágyut, ahoz kívántató munitziós szekereket, forspontot, szükséges munitziót, és pattantyusokat, viúzen ki magával. — „Az után az *Asti* és *Aieffundriai* nevű kapuk között lévő glazinn, sorba állított fegyverek és munitziók Prantzia újszágba vizsza megyen, de a' Császári Királyi Felségnek és frigyesséinek serege ellen nem tsatázik, addig, mig vizsza nem tseréltetik, még pedig más hadi fogjok előtt, és nevezetessen Cs. Királyi és *Orosz* feregekért tseréltessék vizsza; ki-vévén azokat a' személyeket innét, a' kik a' 2 dik Artikulusban említettnek fognak, és nem tételnek hadi fogjokká.

2) Art. Ne tartassanak hadi-fogjoknak: A' *Tanarói Divisió*' Vezére Brigadéros Generális *Gardanne*, Gen. Adjutáns *Louis*, így szintén a' többi Adjutánsok, a' valóságos és a' Cenerál-Stábhoz rendeltette lévő tisztek, 300 katona személyekkel együtt, a' kiket Gen. *Gardanne* az őrző seregből ki fog vállogatni.

3) Art. A' tisztek meg tartják kardjaikat, lovaikat, katonai portékáikat, egy szóvol mendeneiket, a' mi nékiek tulajdonjok, a' katonák zásáikaikat, valamint szintén a' tábornál lévő hivatal-béli személyek, lovaikat és portékaikat. A' fel-gyógyuló tiszteknek, és más katona személyeknek is, a' kiknek ugyan noha mostan nintsen, de lehetne az ő rangjok szerént lovok,

minden stázióként lovak rendeltettenek. A Piemonti, Cisalpinai, és Helvétziai fegyveresek, a' kik ezen Frantzia őrző-seregben találtak, éppen úgy részesüljenek ezen Artikulus' fel-tételeiből, mint minden más egyéb Frantzia seregek.

4) Art. Engedődjenek az őrző-sereg' számára 10 bé-fedett szekerek, a' melyek a' Generál Stáb', és más egyéb külön-külön tsopor-tok' vagyonaikat, 's-a' hadi kassát ki vigyék. Ha egyik vagy másik seregnek bágázsiás szekere vagy lova nem lenne, az Auszriai tábor mind egyiket mind másikat szolgáltatson néki stázióként a' J. Genouai határoknál.

5) Art. A' betegek, emberi módon traktáltassanak az *Alessandriai* ispotályokban; bizonyos meg-határozott számu seb-orvosok és betegekhez-látók, hagyattatnak hátra; meg-gyugyulások után ők is éljenek ezen Capitulatzió által meg-határozottató jókkal, valamint azok, a' kik foglalatosságaikra nézve, *Alessandriában* hátra-maradni kén-telenítettnek: a' kiknek azonnal ki fog a' szükséges passus adattatni, mihelyest foglalatosságai-ukat el-végezték; a' betegek ne tartattassanak úgy, mint hadi-fogjok.

6) Art. A' Capitulatzió után 3 orával, a Szöllő-hegynél, 's-a' Sz. Mihály és Sz. Antal kapunál lévő szélső őrállói-helyek, az Auszriai seregeknek által adattatnak: a' fellegvárba való bé-menetel ellenben, tsak az Auszriai Biztosoknak, és az Ostrom-Komendánstól oda bé-küldendő személyeknek engedtetik-meg. Az Auszriai tábor nem megyen-bé előbb a' várba, hanem tsak minekutánna az őrző-sereg abból ki-költözött.

7) Art. Abben a' történetben, ha a' Frantzia tábor nem taláztatna többé a' *Génuai* határokonn, meg engedtetik, hogy egy Frantzia tizt a' Komendérozónak hadi szállására mennyen ezzel a' Capitulátzióval.

8). Art. Ha valamely kétséges értelmű Artikulus taláztatna ezen Capitulátzióban, a' mely fére való magyarázatokra adhatna alkalmas-ságot: az ilyen az örző-seregnek magyaráztattalék kedvezölög.

9) Az örző-seregnek elegendő, és *Gardanne* Generálak; különön a' *Brigadéros. General Gardanne.* a' *Génuai* határokig. — „

„*Brigadéros. General Gardanne.*
„*Adjutáns Louis.*

Az ezekre tett Feleletek:

1)szor. Az örző-sereg egész hadi parádéval, harsogó muzsikával, meg-botsátott zafzlókkal, égő kanotzokkal, és a zafzlókkal fog az *Asti* kapunn ki menni: fegyvereit a' glazian letelzi, magát hadi fogságra adja, és az ö Császári Felsége' Státussába vitettetik.

2)szor. A' Komendáns, és az ö Adjutánssa *Louis*, a' több Adjutánssokkal és egész Generál-Stábbal együtt, az örző-seregnek sorsából fog-nak osztozni.

3)szor. A' főbb rangu tiztek, a' milyenek: Generál *Gardanne*, Gen. Adjutáns *Louis*, 's- az Indzfinér, Agyuzó, és más katona csoportok' fejeik, meg-tartják kardjaikat; közönségesen szolva a' tizteknek, az ö lovaik és egyéb vagyonyaik meg-hagyattatnak; a' katonáknak meg-hagyatnak az ö zsákjaik, valamint szintén a' tábor-

mál lévő minden hivatal-beli személyeknek is, az ő lovaik és vagyonjaik. Végezetre gond léfzen arra is, hogy az utazás közben lovak szolgéltattassanak azoknak, a' kiknek nem lejénd. A' *Piemontiak*, *Cisalpinusok*, és *Helvétusok*, épen úgy hadi-fogjok, mint a' *Frantziák*.

4)szér. Minekutánna kinek-kinek a' magat tulajdona meg-hagyatik, az után önnön-maga-magát el-törli ez az Artikulus: egyéb aránt magától érődik a' dolog, hogy minden hadi kassák, vagy magazinumok, tartalék késztilütek, plánumok, Archivumok, munitziók és egyéb hadi-késztilütek, akár mely nevet viseljenek, 's-akár a' *Frantzia* akár a' *Piemonti Ország* öszékhez tartoztanak legyen, izoros vigyázás mellett kiadódnak.

5)ször. A' betegek és sebessék is hadi-fogjok; miúyájok azzal az emberiséggel fognak traktáltatni, a' mely né-ünk tulajdonunk. Az örző sereg hagyhat a' betegek mellett szükséges számu seb-orvosokat és beteghez-látókat; egy ispotálnak fel állítására valamely bizonyos hely fog valósztatni.

6)szor. Az ő Felsége' seregei ezen Capitulatióznak meg-erössitetődése után három orával, az *Asti* kapunak minden külső és belső örálló helyeit el-foglalják.

7)szér. Ez meg engedtetik.

8)szor. Az ilyen Artikulus fellett illendő egyefflégre fog a' két Fél lépni.

9)szér. Az örző-sereg mellé, a' Capitulatióhoz képpest elegendendő késérő sereg rendeltetik, és telyes bátorságban leszen. — „

Gr. *Bellegarde*, F. M. Lieutenant.

fellegrárban a' miéink; az egyéb ott-találtattaknak, még a' Kurir' el-indulásakor nem készült volt meg a' laisromjok. A' fogságra hozatott örző-sereg, a' betegekenn kívül, 2400 emberekből áll.

„Mint Gen. Gr. Klenau Florencziából Jul. 20-dikán Cen. Melashoz írta, a' Toskánai nép' a' Cs. Királyi és Orosz Császári fegyvereknek győzedelmeiktől fel-elevenítettvén, a' Vallás, az ő Fejedelmekhez viseltető szeretet, 's-az ellenséghez való gyűlölség által, olyan jó hajlandóságra gerjesztetett, hogy ő (a' neveztet Generalis), Livorno, Pisa, Lucca és Pescia városait, minden nehézség nélkül el-foglalhatta; és az után, hogy a' táborhoz közelébb esheffék, csoportjának derekával Sarzana felé tovább nyomult.

„Ugyan tsak ezen tudósítás szerént a' Florenczai Insurgensek, az Antignano és Piombino nevű erősségeket el-foglalván, 200 Frantziákat el-fogtanak; 8 ágyukat töllök el-vettek, és egy 3 ágyus Frantzia rabló hajót is el-fogtanak 21 matrozokkal egyött. — „Voltera és az egész Roma felé való vidék, szabad; tsak Perugiában és Civita-vechiában vagyon még ellenség, hanem in-nét is Ancona fele kezdett annak nagy része szabadni.

„Gen. Kray 23-dikban írta Mantua' alóll, hogy, mivel azon éjjel már a' második Parellel-lában készen lévő 12 batteriákba minden ágyu és munitzió bé hordattatott volt, más nap' 111 ágyukból, melyek közzül 31 darab az Oroszoké, szándékozott el-kezdetni a' Mantua' várára való tüzelést.“

A' *Prága* fele ment *Oroszok*, Jul. 28-dikánn már el-kezdettek volt *Regensburgon* kereszttü takarodni.

Anglia

Jul. 5-dikénn a' Parlamentom' Felső Házában ujjanton az *Afrikai* fekete emberekkel való kereskedésnek el-töröltetése felett vólt a' vetélkedés. Beszédjeikkel, a' *Clarencei* Hertzeg és a' Status-Secretárius *Grenville* külömböztették-meg magokat. Az első tőváltbilfeim tartályásábrar'yn' elsődik pedig leg alább némely partokon lejendő keskenyebb határok közzé való szorittatását projectálta ezen ember-vásárnak. A' *Rocheferi* Püspök is a' Status-Secretarius mellett fogott, ugyan ennek el-törleszt, vagy leg alább meg-szorítását javasolván. Meg mutatni igyekezte, hogy *Afrikában* ez a' rab-vásárral öfzfe foglaltatva lévő ember-ragadozás, tsak nem a' gyilkossággal fel-érő bűnnek tartathatik. A' *Clarencei* Hertzeg ellenben, a' Szeretsen-vásár' históriájának egész kút-fejére fel-mevén, meg-mutatta, hogy abban az időben, mások között, *Jákob* Király, az akkori *Jork* Hertzeg, *Rupert* Princz, és az a' hires-nevezetes *Locke* is, részes vólt a' leg első rab-szolgákkal való kereskedő Kompániában; és a' Parlamentom is mostanában el nem törölheti ezt a' kereskedést a'-nélkül, hogy az azzal kereskedőknek leg nagyobb igasságtalanságot ne okozzon. *Westmoreland*, *Morton*, és *Thurlow* Lordok is a' kereskedők, mellett fogtak: sőt az utolsó közzülök, nevetségesnek és el-avasodottnak nevezte a' projectomot.

Frantzia Ország.

A' nemzet sürgető kívánságának bétellyesítésére, parantsolatot adott a' Directorium a' volt hadi minifter Scherer General megfogatasára, kinek házáat éjjel környülvén a' nemzeti gárdisták, a' familiáját othon kapták, de magának Scherernek csak a' hült he'yét találták. A' törvény barátja nevü Párisi ujság azt írja felele: *On l'a laiffé échapper, az az, egyik holló a' másíknak a' szemét ki nem vájja.*

A' könyvsajtók szabadságának visszaállítatásától fogva, fokféle tsufos dolgokat adtanak ki Párisban, Julius 12 ik napján, a' Tuillieri palotának ló puskola piactján egy színes felfékekkel felfélt képet függeztettek ki, a' mely által Bonaparténak Palettinai ditsöfléges expedíziója után Kajróba lett pompas be menetele adattato t elé. Ó maga a' gyözedelmes vezér Török köntösbe vólt fel öltözve, fején egy világos zöld parokát, és farga kigyokból kélzített koronát viselt. Egyiptomi Izamaroon ülvén egy zászlót tartott a' kezében, mellyen ez a' felül írás vala: *Le vainqueur par condescendance, az az: a' le erefzkedésből való gyözedelmes.*

Itt most nagyon homályos az állapot, és azt a' Jacobinusok még jobban is homályosítják naponként, a' mi-ólta az ujj Directorium az e'féle gyülekezetnek ismét szabad folyamatot engedett. Az *Törvények' barátja* nevü ujság így fejezte ki ezt a' homályosság' állapotját Jul. 10-dikénap: — „Mi (ugymond) éppen a' fejetlenséghez értünk. A' Jákobinusoknak el-széledt Elementomai, már kezdik magokat egy respectabilis Hatalomnak (vagy a' Kép-viselőknak, vagy a' Directoriumnak, minthogy nints harmadik) oltalma alatt egyesíteni. Az öfzsze való öklódés rettenetes fog lenni. A' leg nagyobb szerentsétlenségekkel leg vilfelősebb felegek tornyoznak

fejeink felett, és már azonn vagynak, hogy repedjenek. Nehány gyáváknak ditsőffég-szomjuhozása, ismét gyujtani akarja a' hazafi-háborunak fakóját, hogy a' Respublika' sebei ismét ki-ujjuljanak, és közönségeink ujjanton Frantzia vérel nedvesítteszenek, &c.

Ezen homályosságok közzé tartoznak az Öt-százakhoz intéztető fok szerentse kivánó irások, a' melyek mind a' Directoriális Triumvirátusnak meg-bukáfiáért szerentséltetik a' Törvény-hozókat. Egy ilyen szerentse-kivánó irással külömböztette-meg magát közelébről az egyik *Párisi* Districtus is: — Mind addig nem tettetek (így szólj ez) fémmi, míg a' bünösöket meg nem büntettétek. Büntettétek-meg *Merlint* az öfzsze-esküvés Fabrikáft; *Reubelt* és *Scherert* a' pazérlókat és ragadozokat; *Lareveillerét* a' *Vendei* had' fel-elevenítőjét; *Neufchateau* Ferentzet mint minden hazafiak' morális gyilkossát; *Ramelt* mint a' Finantiának lemmivé-tevőjét; végezetre *Taleyrandot* mint a' ki a' *Raftadi* gyilkosságot organizálta. — (Ez az irás ki-felejtette *Treilhardot*; sok mások ötét is ebbe a' categoriába szamlálják.)

Egy szóval ugy látszik, hogy mennél bokrosabb az inség ezen országban, annál erősebbek a' mesterkedők. Nyilván olvassuk, hogy a' Klubok gyüleaseiket fel-elevenítette az új Directoriális Országló-szék. Két ilyen politicus társaságok valósággal gyülest kezdettek tartani *Párisban* ismét, egyik t. i. a' *St. Germain* nevü külső városban, a' másik pedig a' *Thuilleria* mellett lévő ló-iskolában, a' hol előbb az Öt Százak' Tanátsa tartotta volt a' maga üléseit. Ez az utolsóbb Klub, Jul. 6-dikán gyült előbb öfzsze, hanem még akkor tsak Képviselők botsáttattak-bé, gondoltatott azonközben, hogy az után másokat is bé-vezzenek magok közzé. Még egy harmadik

Klub is akart öfzsze gyűlni a' *Honore* utzában, hanem ez meg-ízalalzatott a' hal áruló afzfzonyoktól.

Harmadnapra a' *Thuillera* mellett való ló-oskola béli Klubnak öfzsze-gyűlése után, történt, (Jul. 9-dikénn), hogy a' körül lévő kertben, udvarokonn, &c, sok nép lévén öfzsze-gyülekezve, egyszer el-kiáltja valaki magát, hogy: éljen a' Respublika! Nem kellenek Jákobinusok! Le vélek! — Mindenek a' kiáltás felé kezdettek ízaladni; a' lárma nevedett; a' Klub' tagjai elszaladtak; egyik közzüllök Granatéros ízrazsákat találván előll, mondotta nékiek, hogy a' *Thuillera*ban *Chouánok* vagynak, és ízidják a' Respublikát. A' katonák nem vizsgálák a' dolgokat, hanem be-íronván a' lokaság közé, egy afzfzont meg is lértettek, másokat a' ízrazsa házhoz vittek, &c. A' Klubisták ezt látván, lármaíza, és így énekelve ífétáltak vízfza a' magok gyűlésekbe a' kertenn kerelzítűl: *Ez, ífel érne egy Orofzokonn nyert gyözedelemmel.* — Hanem, kígyózné azt a' zürzavart le-írni, a' melly most itt vágyon.

Destrem nevű Képvíselő 's-egyfzersmind Jákobinus, így ízollott közelébről a' Klubban: — „Ne féljenek az emberek attól a' formálítástól, a' melyel el ez a' társaság, és attól a' bátorságtól, a' melyre ő a' publicumért botsátkozik. A' mi nevünk *Jacobinus*, társaságunk *Jacobinus*, vágyunk és akarunk lenni *Jacobinus*.,,

Az ugy nevezett Rénusi tábornak fő hadi ízállása, Máintzban vágyon. Ezt a' tábort Gen. *Müller* organízálja addig, míg Gen. *Moreau* oda érkezik, a' ki annak fő vezére ífetzen.

Tudósítások.

Tettes *Pest* Vármegyében *Duna-Vetsénn* ez előtt mintegy két elítendővel meg-halálozott T.

Várad *Ferentz* Ref. Prédikátor Urnak Könyvei annak Özvegye által öfzveséggel áruba bortsátatnak. A' nevezett Könyvek nagyobb részint válogatott Frantzia és Német Könyvekből állanak, találatnak mindazáltal kevesebb számmal azok között Deák, Magyar, Görög és Zsidó nyelvenn irott ritka és hafznos Könyvek is.

Szám-fzerént ezen Könyvek fellyül haladnak ezer darabot, és állanak Theologicus 's más Vallásra tartozó, Philosophicus, Physicus, Historicus, Juridicus, Medicus, Statisticus Könyvekből, és egynéhány jeles Dictionariumokból és régi Authorokból. s. a. t. A' kiak az Erdemes Publicum' tagjai közzül ezen Könyveket meg venni kedve volna, magat Nagy Könyv Ref. Prédikátor *T. Medgyesi Pál* Urnál jelenteni ne torheitessen. A' tilztelt Prédikátor Ur által ezen Könyvekről és azoknak áráról környülállásosan fog tudositatni.

* * *

Reménylem, egy józan gondolkodasu ember sem tagadja, mely szükséges, és hafznos legyen a' gyermeket jó eleve a' természeti dolgokkal meg esmerkedtetni. Ugy itélem, azt is minden tudja, hogy még az ideig siatsenek Nemzeti nyelvünkön olyan Könyvek, a' mellyek ebben a' részben elégséges Ut-mutatók lehetnének. Ezeket én gondolóra vévén, magamat arra határoztam, hogy egy olyan Könyvet adjak kezekbe gyermekeinknek, a' mellyel magokon leg jobb módjával fogithessenek. Erre a' végre, leg jobbnak találván *Raff Természeti Historiáját*, annak fordításához ez előtt egynéhány esztendőkkel hozzá fogtam. Már jó az ideje, hogy a' fordítás készen állott; de a' fellyebbi esztendőben tudva lévő viszontagsági az időnek, annak ki-adását meg-akadályoztatták. Most már öröm-

mel jelentem, hogy a' munka készen vagon, és itt közel, t. i. Veszprémben ki is nyomtattatott. Nem szükség, hogy ennek a' Könyvnek betsit, és belső érdemét különösen magasztaljam; bizonyosságot tesznek arról azok a' számos kiadások, a' mellyek fenn forognak. Ezeket mindazáltal szükség, hogy a' közönségnek hirré adjam:

1. Hogy én, a' magam részéről mindent elkövettem, hogy ez a' Könyv mennél tökéletesebben jöhessen ki; a' honnan az állatoknak és plántáknak neveiket is, mind válogatva, és a' leg javát raktam fel, 's fel tettem Németül és Deákul is, hogy kiki meg tudhassa, mit, minek fordítottam.

2. Hogy a' Könyv igen izép formában van nyomtatva, hasonló papirosra, 's 14 réz Tábla rajzolatokkal, és mind öszve 40 árkusból fogállani.

3. Hogy az árra, azon fok költséghez képest, a' melyben ez a' munka került, nem többre, hanem tsak két forintra határozottatott.

4. Hogy ezen Könyvet, a' kik meg szerezni, minél előbb szándékoznak, azok vagy Typographus Számer Urnál Veszprémben, vagy a' kiadónál Veres Berényben keressék vagy Pesten Weingandt Urnál. Az után pedig a' következő helyekenn található, és egvébütt sohol sem: Ketskeményen Psóf. Kallós Móses Urnál. Komáromban Prof. Katona Mihály Urnál. Körösön Prof. Fodor Gerson Urnál, Pápán Prof. Látzai József Urnál, Patakon Prof. Kövi Sándor Urnál. Duna Vetsén Tiszt. Tóth István Urnál. Losontzon Prof. Rátkzevi József Urnál. De ezen helyekenn is nem előbb, hanem a' reánk jövő János fő vételi Pestti Vásárcór lehet találni. —
Irtam Veres Berényben 21. Julii 1790.

Fábián József.